

Предговор

Ратна догађања у Босни и Херцеговини заустављена су закључивањем Дејтонског мировног споразума у оквиру којег је садржан и Анекс IV, Устав Босне и Херцеговине, којим су утврђене надлежности институција Босне и Херцеговине (БиХ) и њених ентитета. Чланом III тачком 1. Устава БиХ, таксативно се набрајају питања која спадају у надлежност органа Босне и Херцеговине, а у тачки 3а истог члана утврђује се принцип претпоставке надлежности у корист ентитета, тако да све државне функције и овлашћења која Уставом нису експлицитно дата институцијама Босне и Херцеговине припадају ентитетима. За материју пословног уговорног права од значаја је напомена да су надлежности органа БиХ, између осталог, спољнотрговинска, царинска и монетарна политика, а да је Уставом Републике Српске одређено да је материја својинских и облигационих односа у искључивој надлежности Републике Српске (Амандман XXXII на Устав Републике Српске). С обзиром на чињеницу да је требало конституисати и консолидовати правни систем Републике Српске, донесен је Уставни закон за провођење Устава, који је чланом 12. оставио могућност примене закона и других прописа бивше СФРЈ и СР БиХ, и то оних који су у сагласности са Уставом Републике и који нису у супротности са законима и другим прописима који доноси Народна скупштина Републике Српске. Наравно, републички законодавац је на основу својих уставних надлежности до данас донио низ прописа из области привреде, а напосе и материје пословног уговорног права. Исто тако, треба напоменути да је и међународна заједница путем овлашћења Високог представника за БиХ инволвирана директно или индиректно у доношење прописа релевантних за пословноправне односе на подручју Босне и Херцеговине.

Не улазећи у, чини се, увек актуелну расправу о подели надлежности у Босни и Херцеговини између два нивоа власти, што свакако није тема овог рада, претходне напомене су биле неопходне, пре свега

зато да заинтересованим читаоцима укажемо на сложеност задатака који смо пред себе као аутори поставили, желећи да теоретски и практично обрадимо интересантну и за економске токове врло важну материју уговора и привреди. Сложеност задатака испољила се у првом реду у чињеници несрећеног стања прописа у области привреде управо због преплитања надлежности између институција државног и ентитетског нивоа, а затим и због инертности органа оба нивоа који су до сада требали, користећи своја овлашћења, донети прописе како законске тако и подзаконске како би се ситуација у области привредноправне регулативе учинила јаснијом. Нису ретки ни случајеви да се донесе пропис на државном нивоу којим се дерогирају до тада важећи ентитетски закони, нпр. у области спољнотрговинског пословања, а да се не испоштује рок утврђен новим прописом у коме је требало донети provedбене прописе, па да због тога нови пропис буде неприменљив. С друге стране, пошто живот не може стати, а у очекивању доношења provedбених прописа, пракса се налази тако што поступа по дерогираним прописима, налазећи упориште за њихову примену најширим тумачењем новодонесених прописа.

У публикацији су као извори права за уговоре у привреди коришћени прописи бивше СФРЈ и СР БиХ, који се на основу члана 12. Уставног закона за провођење Устава РС примењују у РС, као и узансе, опште и посебне. Коришћена је и обимна судска пракса, страни национални прописи као и многобројне међународне конвенције које су неопходне да би се разумела догматика појединих уговора али и скренула пажња свим заинтересованим на правце кретања регулативе ван националних оквира, што може да буде корисно оним субјектима који се баве спољном трговином.

Књига је конципирана тако да је подељена у пет глава, почев од општих правила уговора у привреди, преко уговора о продаји, као најважнијег уговора робног промета, до уговора који су груписани по својим грађанскоправним основама како би се, у недостатку посебних одредаба, могла користити општа правила било из уговора о налогу било из уговора о делу или и нека друга ако им је грађанскоправна основа мешовита, што је карактеристика уговора који су се појавили као продукт аутономне привредне праксе. Дакле, поред именованих уговора из Закона о облигационим односима и именованих уговора који су регулисани специјалним прописима из области саобраћаја, као и другим домаћим (БиХ и републичким) и међународним изворима права, у књизи су обрађени и они уговори који се већ дуго користе као

производ аутономног трговинског права. С обзиром да су банкарски послови и послови који спадају у право хартија од вредности, иако регулисани ЗОО, специфичног садржаја и карактера, због чега чине засебне целине, сматрали смо да их из ове публикације треба изоставити и обрадити неком другом приликом као посебне тематске области.

Намена обе публикације је вишеструка. У првом реду могу је користити студенти правних и економских факултета, али и сви они који свакодневно долазе у ситуацију да примене право из ове области. Отуда смо сматрали корисним да путем образаца за поједине уговоре практично покажемо и прикажмо њихову могућу садржину као модел који се зависно од конкретне ситуације може мењати и различито обликовати.

Бићемо захвални свим корисницима ове књиге који нам своје сугестије, предлоге, запажања и критике предоче у намери да тиме дају допринос обогаћивању њене садржине и подизању квалитета у евентуалним новим издањима.

Бања Лука, децембар, 2002. године

Аутори